

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף כד

למדנו אתמול: הנשים הפסולות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה, אביי ביאר שמדובר בגט הבא בחו"ל. רב אשי מדייק במשנה כדברי אביי:

אמר רב אשי: בסיפא של המשנה כתוב שהאשה עצמה כשרה להביא גיטה ובתנאי שתאמר בפ"נ ובפ"נ - בהכרח שמדובר בחו"ל שלכן היא צריכה לומר בפ"נ ובפ"נ, ואם כן גם ברישא של המשנה בנשים שמביאות גיטה - מדובר בחו"ל.

ורב יוסף: אך אם כן קשה על רבי יוסף שפירש שהנשים המביאות גיטה - מדובר בארץ ישראל, ולפי זה קשה. כי ברישא - דהיינו המשנה לעיל בדף כג' ע"א 'הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחש"ו וסומא' ביאר רבי יוסף שמדובר בחו"ל. ואילו במציעתא - שהיא הרישא של המשנה שלנו 'נשים המביאות גיטה' מדובר בארץ ישראל. ואילו בסיפא (של המשנה שלנו) - אישה שמביאה גיטה צריכה לומר בפ"נ ובפ"נ מדובר בחו"ל. וזה לא מסתבר שהרישא והסיפא בחו"ל והמציעתא בארץ ישראל.

תירוץ: אין רישא וסיפא וכו': אכן כן. **ממאי? מדקתני וכו':** ורב יוסף מוכיח את זה מדברי המשנה במציעתא בנשים שכשרות להביא גיטה ולא לומר מת בעלה: 'מה בין גט למיתה? שהכתב מוכיח'. אם היה מדובר בחו"ל היתה צריכה המשנה לכתוב 'שהכתב והפה מוכיח' שהרי הן צריכות לומר בפ"נ ובפ"נ. אלא שמדובר בארץ ישראל שאין צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ ולכן רק הכתב מוכיח.

וואביי יסביר את דברי המשנה 'מה בין פה של גט (אמירת בפ"נ ובפ"נ) לאמירה של מיתה (אמירה שמת בעלה) - הכתב שמוכיח].

*

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אישה מכי מטא גיטה לידה איגרשה לה: איך האישה יכולה להביא את הגט של עצמה, והרי מיד כשהיא מקבלת אותו לידה היא מתגרשת, ואינה צריכה להביא אותו לבית דין ולומר בפ"נ ובפ"נ?

אמר רב הונא: הבעל עושה איתה תנאי שלא תתגרש אלא בפני ב"ד פלוני.

אלא אמר רב הונא בר מנחם: הבעל אומר לה: כשתגיעי לבית דין תניחי את הגט על הקרקע ולאחר מכן תקחי אותו. שאז הוא עושה אותה 'שליח הולכה' עד הבית דין, ולאחר מכן היא באה בתורה האישה ולוקחת את הגט ומתגרשת.

קושיא: אי הכי הוי ליה טלי גיטך מעל גבי קרקע: הרי זה כמו שהניח גט על הקרקע ואמר לאשתו 'קחי את גיטך מהקרקע' שאינה מגורשת, משום שכתוב **"וְיִקְחֶהָ לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ"** שהבעל צריך לתת לה את הגט ואילו כאן היא לקחה את הגט מעצמה.

אלא דאמר לה הוי שליח להולכה וכו': הבעל אמר לה: תהיי 'שליח להולכה' עד שתגיעי לבית דין, וכשתגיעי לשם תהיי 'שליח קבלה' לקבל את הגט, ותקבלי אותו מעצמך. (לא דוקא שאמר לה 'תהיי שליח קבלה', אלא גם אם אמר לה הבעל כשתגיעי לבית דין תקבלי את הגט מעצמך - רש"ש).

קושיא: והא לא חזרה שליחות אצל הבעל: אחד מדיני השליחות שבסיום השליחות יוכל השליח לחזור ולומר למשל 'ביצעתי את השליחות שהטלת עלי'. אבל כאן שהאישה עצמה נהפכת להיות 'שליח קבלה', נמצא שכשהיא מסיימת את השליחות שלה היא כבר לא 'שליח הולכה' ואינה יכולה לחזור ולומר למשל (בעלה) ביצעתי את שליחותך. (כלומר שליח שמביא גט לאישה, לאחר שהוא הביא לה את הגט הוא סיים את שליחותו. ואילו כאן ברגע שהאישה קבלה את הגט היא כבר לא שליח, ואין לה רגע אחד שבו היא יכולה לחזור למשל ולומר לו שהסתיימה השליחות).

תירוץ: דאמר לה הוי שליח הולכה וכו' ושוי שליח לקבלה: הבעל ממנה אותה להיות 'שליח להולכה' עד שתגיעי לבית דין, ושם הוא ממנה אותה למנות אדם אחר ל'שליח לקבלה' ולמסור לו את הגט, והוא יקבל אותו בשבילה. ונמצא שהיא מסיימת את שליחותה כראוי.

הניחא למאן דאמר: נחלקו הדעות האם אישה יכולה לעשות 'שליח קבלה' שיקבל את גיטה מיד 'שליח הולכה' של הבעל, או שהיא צריכה לקבל את הגט בעצמה מהשליח של בעלה. למאן דאמר שאינה יכולה לעשות שליח קבלה - קשה כי גם כאן לא תוכל לעשות 'שליח קבלה' שיקבל מידה, משום שהיא בעצמה 'שליח הולכה' של הבעל, והרי אי אפשר שישליח קבלה' של האשה יקבל את הגט מ'שליח הולכה' של הבעל. [אמנם שליח קבלה של האישה יכול לקבל את הגט מהבעל בעצמו].

טעמא מאי: בדעת המאן דאמר שאינה יכולה לעשות שליח קבלה לקבל גט מיד שליח הולכה של הבעל - נחלקו הדעות מה הטעם:

למאן דאמר משום בזיון של הבעל, שהבעל חושב שהיא מזלזלת בו בכך שאינה מגיעה בעצמה לקבל את הגט מהשליח שלו, ולכן הוא לא מעוניין שהשליח שלו ימסור לשליח שלה את הגט. וממילא אין לשליח שלו סמכות למסור את הגט לשליח שלה, ונמצא שאינה מגורשת.

למאן דאמר כדי שלא יבואו להקל ב'חצרה הבאה לאחר מכן'. דהיינו אם בעל הניח את הגט בחצר של חבירו, ולאחר מכן באה האישה וקנתה את החצר מהחבר - אינה מגורשת. כי כשהבעל הניח אך הגט בחצר היא לא היתה שלה, ואילו כאשר היא קנתה אותה מהחבר הבעל כבר נתן שם את הגט ונמצא שהיא לא מקבלת אותו ממנו.

אבל אם נתיר לאישה לעשות 'שליח קבלה' שיקבל מה'שליח הולכה' של הבעל, יסברו האנשים שגם בחצר הבאה לאחר מכן מותר, כי הם יאמרו שבתחילה הבעל עשה את החצר כמו 'שליח הולכה' וכשהאשה קנתה אותה היא עושה את החצר כמו 'שליח קבלה' ויבואו לומר שהיא מגורשת.

ממילא למאן דאמר משום 'בזיון הבעל' מתורצת הקושיא. משום שכאן הבעל עצמו אומר לה לעשות שליח קבלה והוא מסכים לכך. אבל למאן דאמר משום 'חצרה הבאה לאחר מכן' קשה!

תירוץ: דאמר לה הוי שליח להולכה ושוי שליח להולכה: הבעל ממנה אותה שכשתגיע לבית דין תמנה שליח הולכה נוסף, ולאחר מכן היא תקבל ממנו את הגט

כתור האישה המתגרשת. ועל כך אומרת המשנה שלנו שכאשר היא ממנה אות השליח השני היא צריכה למסור לו את הגט בבית דין ולומר בפ"נ ובפ"נ.

ואיבעית אימא: הבעל ממנה אותה להיות שליח הולכה להביא את הגט לבית דין ולומר בפ"נ ובפ"נ, ובכך מסתיימת שליחותה. ולאחר מכן בית דין עצמם ממנים שליח הולכה שיתן לה את הגט.

הדרן עלך המביא גט

פרק שלישי. משנה: כל גט שנכתב שלא לשום אשה: כלומר שלא לשם אשה מסויימת.

ושמע קול סופרים מקרין: המגרא תבאר שמדובר בתלמידים הלומדים את מלאכת הסופרות, והוא שמע אותם מתאמנים על כתיבת גט שהשמות שלו תואמים בדיוק לשם שלו ושל אשתו.

יתר מיכן (- יותר מכך) כתב לגרש את אשתו ונמלך: והתחרט מלגרש אותה, ופגש אותו בן עירו ששמו ואשתו (וכן העיר) שוים ולקח את הגט המוכן.

אמר ללבלר: מי שיש לו שתי נשים באותו שם, ואמר לסופר תכתוב לי גט בכדי שאני אבחר לאחר מכן את איזו אשה לגרש - הגט פסול. והגמרא תבאר שהחידוש בזה ש'אין ברירה'. כלומר אנו לא אומרים שכאשר יבחר הבעל לאחר מכן לגרש את אחת מהנשים, מתברר למפרע שאליה התכוין הסופר כשכתב את הגט והגט כשר. קמ"ל שלא.

גמרא: ואלא רישא במאי: וכי הרישא - כששמע קול סופרים כותבים גט, לכאורה גם מדובר בסופרים שכותבים גט לאחד מבני עירו שלאחר מכן נמלך מלגרש והוא לקח את הגט שלו. ואם כן זהו בדיוק המקרה הכתוב במשנה לאחר מכן 'כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו', ומה ההבדל ביניהם?

אמר רב פפא: ברישא מדובר בסופרים מתלמידים וכמו שביארנו במשנה.

ורב אשי מדייק כן מלשון המשנה 'סופרים מקרין' ולא 'קוראים', דהיינו שהסופרים הותיקים מקריאים לסופרים המתלמדים מה לכתוב. אבל אם הסופרים בעצמם היו כותבים גט למישהו, היה צריך להיות לשון המשנה 'סופרים קוראים' בעצמם מה לכתוב בגט (כדרך הסופרים שקוראים מתוך הכתב את מה שהם כותבים).

מאי "יתר מיכן": מה הביאור במשנה שכל מקרה הוא "ותר" מהמקרה הקודם?

תירוץ: **תנא דבי רבי ישמעאל:** במקרה הראשון מדובר בגט של מתלמידים - שהוא לא נכתב כלל לשם גירושין. יתר מכן: גט של בן עירו - שהוא נכתב לשם גירושין אמנם של אדם אחר. יתר מכן: גט של גדולה שרוצה להעבירו לקטנה - שהוא נכתב לשם גירושין שלו אמנם לשם אישה אחרת. יתר מכן: גט שלו שכתב הסופר לאיזו שירצה - שהוא נכתב לשם שתי הנשים. והחידוש במקרה האחרון ש'אין ברירה', וממילא הגט לא נכתב לשם אישה מסויימת.

מאי טעמא: שהגיטין הללו פסולים?

אם היו כתוב בתורה "**ונתן לה ספר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ**" היינו לומדים רק שגט של מתלמידים פסול כי הוא לא נכתב כלל לשם כריתות גירושין. לאחר שכתוב בתורה '**וְכָתַב לָהּ**' לומדים שגם גט של אדם אחר פסול כי הבעל לא כתב אותו. וכשכתוב '**לָהּ**' לומדים שהגט צריך להיכתב לשם האישה, ולכן גם גט שהבעל כתב אך לשם אישה אחרת פסול כי לא נכתב 'לשמה'. והסיפא - המקרה האחרון שאמר לסופר לכתוב לשם אחת משתי הנשים - החידוש בזה ש'אין ברירה' כנ"ל.

*

קטנה הוא דלא: הגמרא מדייקת מלשון המשנה 'לא יגרש בו את הקטנה' שדוקא את הקטנה לא, אך הוא יכול לגרש את הגדולה, ואפילו ששמה זהה לשמה של הקטנה. ומכאן יש ראייה למחלוקת התנאים במסכת בבא בתרא: עיר שגרים בה שני אנשים בשם 'יוסף בן שמעון' שאחד מהם הלוח כסף לאדם אחר, ולאחר מכן הוא בא ומוציא 'שטר חוב' שכתוב בו שהאדם ההוא לוה ממנו כסף, ואילו הלווה טוען: לא לויתי ממך אלא מיוסף בן שמעון השני, רק שהשטר שמסרתי לו נפל ואתה מצאת אותו ובאת לגבות ממני שלא כדין. נחלקו הדעות האם הוא צריך לשלם לו או לא. ממשנתנו מדוייק שיוסף בן שמעון יכול לגבות עם השטר ולא חוששים לנפילה.

א"ל אביי אלא מעתה: אם כן גם ברישא - שמצא את בן עירו שנמלך מלגרש את אשתו ושמותיהם שוים, נדייק שדוקא הוא פסול מלגרש בגט הזה, אבל בן עירו שכתב אותו כשר. אך הרי אמרינן במסכת בבא בתרא שלכולי עלמא שני יוסף בן שמעון הגרים בעיר אחת - אין אדם אחר יכול להוציא עליהם שטר חוב שכתוב בו

ש אחד מהם לווה ממנו כסף, (וכן הם עצמם אינם יכולים להוציא שטר חוב שכתוב בו שאחד מהם לווה מיוסף בן שמעון השני). משום שכאן בכדי שהשטר יגיע לידי המלווה המחזיק בו - לא צריך להגיע לנפילה, כי יוסף בן שמעון האחד טוען למוציא את השטר: יוסף בן שמעון האחר לווה ממך כסף ונתן לך את השטר, ועכשיו אתה בא אלי עם השטר הזה לגבות ממני שלא כדין.

לפי זה, כאשר יש שני זוגות בעלי שמות זהים באותה העיר, שניהם אינם יכולים לגרש את נשותיהם. משום שכאשר האשה תוציא את הגט יטען בעלה: לא אני כתבתי אותו אלא בן עירנו שנמלך וזרק אותו לאשפה ואת לקחת אותו. (ואמנם כאמור לא חוששים שהגט נפל מבעליו, אבל כאן הבעל שנמלך זרק אותו בכוונה לאשפה, ולזה כן חוששים).

אלא מאי אית לך למימר: אלא בהכרח מה תאמר ברישא? שהסיבה שכן עירו יכול לתת את הגט לאשתו, משום שהמשנה סוברת כדעת רבי אלעזר שהגט חייב להימסר בפני עדים משום שלדעת רבי אלעזר 'עדי מסירה כרתי'. וממילא העדי מסירה מעידים שיוסף בן שמעון הזה הוא שגרש את אשתו ולא יוסף בן שמעון השני.

אם כן גם בסיפא תאמר כן. שהסיבה שיכול לגרש את הגדולה בגט היא משום העדי מסירה שיעידו שגרש אותה ולא את האישה השניה. ואם כן אין כבר ראייה למחלוקת של שני יוסף בן שמעון הגרים בעיר אחת.

(אמנם אם היתה המשנה סוברת כרבי מאיר ש'עדי חתימה כרתי' יתכן שהיינו חוששים לנפילה של הגט, והיה אסור לו לגרש בו אפילו את הגדולה).

*

אמר רב כולן פוסלין בכהונה: כל הגיטין הפסולים שבמשנה, אם גירש בהם כהן את אשתו, אמנם היא לא מתגרשת ואסורה להינשא לאחר, אבל היא גם לא יכולה לחיות עם בעלה כי 'ריח הגט' פוסל אותה.

וזוהו כמו ששינוי לקמן בדף פב': כהן המגרש את אשתו ואמר לה 'הרי את גורשת ממני ואינך מותרת לכל אדם' - אמנם היא לא מגורשת, אך היא נפסלת מהכהונה. כנלמד מהפסוק "וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ" אפילו אם היא נתגרשה רק מאישה ואינה מותרת לכל העולם 'לא יקחו' הכהנים. חוץ מהגט הראשון במשנה

שאינו פוסל אותה, כי הוא לא נחשב כלל גט שהרי הוא לא נכתב לשם 'כריתות' אלא רק להתלמד.

ושמואל אמר: גם הגט הראשון פוסל אותה לכהונה, כי גם הוא נחשב ל'ריח הגט'.

חליצה פסולה: כל מקום שאמרו חכמים ביבמה שעשתה חליצה ליבם שה'חליצה פסולה', אמנם היא אינה מותרת להינשא לשוק אך גם אינה מותרת יותר להתיבם לאחד מהאחים הנוספים של המת.